

CV Ir. D. Sijmons

- 1967 – 1977 studie TH-Delft faculteit Bouwkunde
1977 – 1984 werkzaam als planoloog bij de ministeries van CRM en Landbouw en Visserij
1984 – 1989 hoofd van de afdeling Landschapsarchitectuur van het Staatsbobeheer.
1985 ontwikkelt samen met anderen “Plan Ooievaar”
1989 – heden directeur van H+N+S BV Landschapsarchitecten

Functies (selectie)

- 1995 – heden Voorzitter Stichting OASE die het gelijknamige tijdschrift op het gebied van architectuurtheorie uitgeeft.
1996 – 2000 bestuurslid Stimuleringsfonds voor de architectuur
1996 – 2000 lid VROM-raad
1997 – heden lid kwaliteitsteam IJburg
2000 – heden Rijksadviseur voor het Landschap

Onderscheidingen

- 1985 Plan Ooievaar (met Dick de Bruin, Dick Hamhuis, Lodewijk van Nieuwenhuijze, Willem Overmars) eerste prijs Eo Wijersprijsvraag.
1991 Oudemans medaille voor verdiensten voor de Nederlandse natuurbescherming
1995 WLO Landschapsprijs 1991-1994 voor het beste artikel: Nieuwe Avonturen tegemoet, over het determinisme in het Nederlandse Natuurbeleid.
2001 H+N+S krijgt de Nationale prijs voor toegepaste kunst van het Prins Bernard Cultuurfonds.
2002 grote Rotterdam-Maaskantprijs voor verdiensten op het gebied landschapsarchitectuur en stedenbouw

Kwaliteit zit niet alleen in de esthetische hoek

Laarzen zijn dit keer niet nodig. We bekijken het favoriete landschap van Dirk Sijmons vanuit zijn huiskamer, vier hoog in IJburg. In de verte ligt Durgerdam, iets dichterbij bepaalt de Ennëus Heermabrug de blik, maar verder zien we voornamelijk een stadsuitbreiding in wording. Is dit een *practical joke*? De rijksadviseur voor het Landschap is bloedserieus. Hier wordt iets met allure neergezet. Over IJburg als frontlinie van het denken over toegepaste aquatische ecologie en over Sijmons rol als rijksadviseur.

Wat is zo bijzonder aan IJburg dat u het als uw favoriete landschap wilt neer zetten?

“Allereerst liet mijn agenda het niet toe om jullie mee te nemen naar mijn favoriete Texel. Maar IJburg is om een groot aantal redenen ook interessant. In Nederland zijn woningbouw en andere functies met wiskundige precisie verbannen naar de meest leuke plekken van ons land. De planningsfilosofie was een beetje: daar waar een blind paard geen schade kan doen in het landschap, milieu en de natuur, daar moet je maar gaan bouwen. De architect Bakema kwam daar al begin zestiger jaren tegen in opstand en zei: zoek een paar mooie plekken en ga daar bouwen. Hij maakte een plan voor een nieuwe stadsuitbreiding van hier tot Almere. Dat was toen 15 bruggen te ver. Maar zijn plan voor het IJ-meer is op een of andere manier altijd in het

onbewuste van de Amsterdamse stadsbestuurders blijven hangen. Een Amsterdams Structuurplan in 1983 zet ‘Nieuw Oost’ opnieuw op de kaart. Ongeveer gelijktijdig wordt in 1985 het Natuurbeleidsplan ontwikkeld dat de grotere wateren aanwees als deel van de Ecologische Hoofd Structuur. Vanaf dat moment was er dus voortdurend gedoe: ga je in de EHS bouwen? Heel interessant is, dat hier besloten is dat toch te doen en te kijken hoe je met het bouwen van IJburg niet alleen stad zou kunnen neerzetten maar ook iets met het aquatisch ecosysteem zou kunnen doen. Vandaar dat ik jullie hier heb uitgenodigd. Dit is de komende dertig jaar de frontlinie van het denken over aquatische ecologie, temeer omdat ook Almere heeft aangekondigd graag buitendijks te willen bouwen.”

Op het eerste gezicht is daar nog weinig van te zien?

“Het watersysteem van IJburg is een windgedreven systeem. Met sterke zuidwesten wind stuwt het water in de richting van de dijk op met 70 centimeter. Op het moment dat de wind wegvalt stroomt het weer terug. De plaats en de dimensie van de grachten zijn op basis van Delft Hydraulics modellering zo gekozen dat de stroomsnelheden dan worden opgevoerd, en de bodem als het ware wordt schoongeborsteld. Daardoor zou je bijvoorbeeld een beter substraat voor de driehoeksmossel kunnen creëren, die weer stapelvoedsel voor de vogels hier is. Dat is een van de ambities en of dat lukt, kan ik controleren vanuit mijn huiskamerraam.”
 “Er zijn rond IJburg ook een drietal compensatieprojecten uitgewerkt. Ik was er

altijd tegen want dat compenseren vind ik boekhoudflauwekul. Amsterdam heeft zijn eigen traditie van uitbreidingen met bijbehorend nieuw groen, zoals het Amsterdamse bos en Spaarnwoude. Dat hebben ze hier ook gedaan. Er is 50 miljoen gereserveerd voor investeringen in de omgeving van IJburg, 30 miljoen daarvan voor projecten in het IJmeer. Voor de polder IJdoorn loopt een luwtedam langs om te zorgen dat een deel van het IJmeer uit die eeuwige cyclus van vertroebeling door slibopwerveling kan komen. Die dam ligt nu als een krokodil met zijn neus en ogen boven water. En het deel achter de dam is later verondiept. En zo het nu gaat is het een heel aardig gebiedje aan het worden.”

Als opmaat naar uw rol als rijksadviseur willen we het hebben over ontwikkelingsplanologie. Hoe denkt u daarover?

Ik heb vanaf het begin dat die term veel enthousiasme opriep gezegd dat toelatingsplanologie en ontwikkelingsplanologie eigenlijk als linker en rechter hersenhelft van het ruimtelijk bedrijf zouden moeten samenwerken om er werkelijk iets van te maken. Mijn punt is dat we in de Nederlandse ruimtelijke ordening eigenlijk zonder veel politieke discussie van het Rijnlandse model naar het Angelsaksische plannings-idioom aan het overschakelen zijn. Omdat we dat nu zo onbewust aan het doen zijn, zijn we vergeten dat in Angelsaksische landen ook de beschermingscategorieën keihard geregeld zijn. Neem de London Green Belt, die vorig jaar zijn 60 jarig jubileum vierde. Daar staan in planologisch opzicht zelfschietende geweren. Daar hoeft een

burgemeester niet met hetzelfde klaag-verhaal aan te komen als hier in het Groene Hart: “Je kunt de boel hier toch niet op slot zetten?”, want dat kan daar wel. Die combinatie van vrijheid met een uiterst strakke regulatie hebben wij dus niet overgenomen van de Angelsaksische vakbroeders en -zusters. Mijn vrees is dat we daardoor wel eens in een *worst of both worlds* situatie terecht kunnen komen. Dat Rijnlandse model, denkend in vlakken en precies voorgeschreven bestemmingen, dat is iets wat we achter ons zouden moeten laten. De Nota Ruimte biedt wat dat betreft ook winst. Maar het is slechts de helft van het verhaal is. Graag ook de andere helft. Als voor bouwen in de EHS *nee tenzij* geldt en in de nationale landschappen *ja mits*, dan verliezen we kind en badwater.”

“Een van de aardigste politieke momenten vorig jaar vond ik de integrale behandeling van de drie grote nota’s van dit kabinet in de Eerste Kamer. De Eerste Kamer concludeerde met de motie Lemstra, dat de lange termijnvisie van het Rijk ontbrak. Hoe gaat het met het klimaatbestendig maken van dit land, waar zitten de prioriteiten? Dat was een oervijg zoals ik hem zelden gezien heb. En toen er daarna in Scheveningen een congres over klimaat en ruimte gehouden werd, waren er maar liefst vier leden van het kabinet aanwezig. Dan weet je dat er in een open zenuw is geboord.

Wat is de bulk van uw werk als rijksadviseur? De bulk van mijn werk? Er zijn eigenlijk twee bulken. De eerste is de adviesfunctie en de andere is het aanjagen, enthousiasmeren, peptalk en praatjes houden. Favo-

riete onderwerpen van de praatjes? Vooral de transformaties die ons te wachten staan in het landschap. Dat zijn er tenminste vier en mijn verhaal gaat onveranderlijk over hoe we dat zouden moeten begeleiden. De eerste is de omslag van productie- naar consumptielandschap. De tweede is de transformatie van de landbouw, de derde het klimaatbestendig maken van het land. De laatste omslag is nog maar ten dele zichtbaar. Dat is de verandering in de energievoorziening en alles wat daarmee samenhangt. Zo werken we aan een advies over de plaatsingsmogelijkheden en -onmogelijkheden van de laatste generatie windmolens. Dat zijn echt reuzen met een ashoogte van 80 tot 120 meter en daar dan nog een wiek boven op. Hoger dan de Euromast. Dat zijn gewoon energiecentrales, en je kunt ze alleen al vanuit de logistiek niet overal plaatsen. Hoe komt het bouwverkeer erbij? Dat kan niet meer over de weg. Ik ga pleiten voor het maken van een nationaal, maar globaal plan. Als je zo’n gigant op een bepaalde plek niet wilt hebben, moet je dat nu organiseren. Het is net zoals met de files: je moet nu iets doen anders kom je er niet meer tussen.”

En waar adviseert u over?

“Ik adviseer over zaken als de Hoeksche Waard, waar de discussie speelt over het nationaal landschap versus de havenbelangen van Rotterdam dat daar nog een groot havengerelateerd bedrijventerrein wil projecteren inclusief woningbouw. Dat moet dan allemaal samen kunnen gaan met de kenmerkende openheid van de Hoeksche Waard. Dat is een hele moeilijke zaak, een

IJburg

IJburg is een wijk in aanbouw in het oosten van de gemeente Amsterdam. De eerste paal ging in 2001 de grond in. Tegen 2015 moet het plan afgerond zijn en de wijk ruimte bieden aan 18.000 woningen, 45.000 inwoners en aan bedrijvigheid voor 12.000 mensen. IJburg wordt gebouwd op zeven kunstmatige eilanden die in het IJmeer zijn of worden opgespoten. Op dit moment zijn drie eilanden gereed en deels bebouwd.

De plannen voor IJburg kennen een lange voorgeschiedenis. Midden jaren 60 ontwikkelde de architect Bakema het "Pampusplan", een woonwijk in het IJmeer van Zeeburg tot Pampus voor maar liefst 350.000 bewoners. Dit plan was te revolutionair voor zijn tijd en in strijd met het nationale ruimtelijk beleid dat voor de "overloopstrategie" koos. De gemeente Amsterdam stimuleerde woningzoekenden om naar groeikernen als Purmerend en Almere te verhuizen en bouw-

de zelf de Bijlmermeer. In de jaren tachtig verschoof de prioriteit naar bouwen in en direct bij de stad. Ingeklemd tussen Schiphol, de havens en natuur- en veenweidengebieden restte voor Amsterdam slechts het oosten als uitbreidingsgebied. Hier werd de wijk "Nieuw-Oost" gepland. Pas in 1996 besloot de gemeenteraad tot uitvoering, onder de naam IJburg. Milieugroepen maakten bezwaar tegen bouwen in het IJmeer en wisten in 1997 een referendum af te dwingen. Zestig procent stemde tegen, maar door een lage opkomst was dit onvoldoende om de gemeente te stoppen.

IJburg is geen doorsnee locatie. Er wordt, zoals Sijmons zegt, met allure gebouwd. Het stratenplan van de eerste eilanden is opvallend rechthoekig en doorsneden met grachten. Er is en lange waterkant met boulevard en strand en er komt een haven. De wijk is gevarieerd zowel wat betreft vormgeving en architectuur als door de functievermenging van wonen, werken en recreëren. Aan de

Bron: © 2006, Centraal Bureau voor de Statistiek / Topografische Dienst Kadaster

veiligheid en kwaliteit van de woonomgeving wordt veel aandacht besteedt. Zo zal het parkeren voornamelijk ondergronds gebeuren. Het huizenaanbod bestaat voor 30% uit sociale woningbouw, 40% koop beneden de 180.000 € en 30% koop in het duurdere segment.

Bronnen:

Wikipedia <http://nl.wikipedia.org/wiki/IJburg> en Gemeente Amsterdam www.ijburg.nl

schier onmogelijke beleidsparadox – je kent ze wel, zoïets als de randen van de nacht bij Schiphol. We adviseerden over de structuurvisie Zuiderzeelijn En zullen het gaan doen over de A6-A9. Dat zal een *quick-and-dirty* advies worden zodat het nog net bij het dossier geschoven kan worden. Het advies over Ruimte voor de Rivier is uitgebreider. Het kwaliteitsteam dat bestaat uit een ecooloog, en historicus een civiel-technicus, een hydroloog en mij dus als architect, let op de samenhang in en tussen de plannen. Wij laten de ruimte-

lijke kwaliteit niet terugduwen tot alleen de esthetische hoek. Mijn stelling is dat het in zo'n project gaat om de samenhang tussen de civieltechnische kwaliteit, de ecologische kwaliteit, de landschappelijke kwaliteit en wat mij betreft ook om de manier waarop met de geschiedenis is omgegaan in het ontwerp. Daar kijken we naar en hoe dat met elkaar in samenhang is gebracht. Zijn ze daar in geslaagd of is het gewoon broddelwerk. Dat zie je al heel gauw. Zo is er zonder sociale kwaliteit wat mij betreft helemaal geen plan. Daar is

bijvoorbeeld in de Noordwaard wel goed op gelet, maar de onvrede kun je nooit helemaal weg nemen. En we laten natuurlijk ook niet een paar boeren bepalen wat er gebeurt met de waterstaatkundige toekomst van ons land. Als het in de Noordwaard niet lukt, lukt het nergens. Dus over die bezwaren moeten we heen stappen. Hoeveel sympathie ze ook verdienen. Dan moet er dus gewoon gelapt worden."

**BAREND HAZELEGER
JAN VERMAAT**